

VI. Miscellanea

1. Z I-go Polskiego Kongresu Nauk Administracyjnych w Poznaniu (20—23 czerwca 1929)

Sekcja I.

Tezy

Administracja ogólna.

1. Pierwszy Kongres Nauk Administracyjnych uznaje doniosłe znaczenie akcji instytutu Nauk Administracyjnych dla rozwoju myśli prawniczo-administracyjnej w Polsce.

2. Zważywszy, że kwestja uprawnienia administracji wymaga prowadzenia stałych prac badawczych, któreby mogły dać dostateczny materiał za podstawę wszelkim poczynaniom idącym w tym kierunku, Pierwszy Kongres Nauk Administracyjnych wzywa Instytut Nauk Administracyjnych, aby podjął inicjatywę utworzenia centrum stałej pracy badawczej nad kwestją uprawnienia administracji.

3. Pierwszy Kongres Nauk Administracyjnych stwierdza że sama znajomość przepisów prawa pozytywnego nie wystarcza dla interpretacji i należytego stosowania norm prawa administracyjnego uważa natomiast za niezbędną znajomość podstaw i zasadniczych zagadnień filozofji, filozofji prawa (teorii prawa), socjologii i ekonomji oraz znajomości ich bezpośredniego związku z praktyką administracyjną.

4. Wobec niemożliwości przeprowadzenia ścisłych materialnych granic między rozporządzeniem administracyjnym, a ustawowem Pierwszy Kongres Nauk Administracyjnych stwierdza, że wbrew panującej opinji nauki administracyjnej rozporządzenie administracyjne (instrukcje, okólniki, regulujące działalność urzędów, wyjaśnienia, ustanawiające interpretację przepisów prawnych na użytek władz podległych) stale wkraczają w sferę praw obywateli wobec czego ze wszechmiar wskazaną jest oględność w posługiwaniu się tem uprawnieniem przez władze administracyjne.

5. a) Regionalizm administracyjny jako realistyczna dyscyplina nauki administracji opierająca się na zróżnicowaniu terytorium państwa pod względem warunków i odpowiadających im potrzeb miejscowych, powinien stać się metodą traktowania zagadnień administracyjnych.

b) Przy podziale administracyjnym państwa należy dążyć do tworzenia takich jednostek administracyjnych, któreby były regionami, wyodrębniającymi się pod względem warunków i potrzeb miejscowych, stawiających administracji publicznej jasne i określone zadania.

c) Zważywszy, że tylko administracja lokalna może ożyć i należycie wyzyskać dla dobra państwa wszelkie siły społeczne i materialne kraju. Kongres wskazuje na potrzebę dostosowania środków finansowych samorządu terytorialnego do jego zakresu działania jako na jedną z najpilniejszych potrzeb administracji.

6. Kongres stwierdza konieczność uporządkowania przepisów prawa pozytywnego i ustalenia na przyszłość zasad, określających, jakie kategorie wykroczeń miałyby być przekazywane na drogę karania administracyjnego, a jakie na drogę karania sądowego.

Kwestją podziału wykroczeń na powyższe dwie kategorie, jako stanowiące jeden ze szczególnie ważnych problemów wysunąć jako jedno z głównych tematów na porządek dzienny przyszłego Kongresu.

7. Pierwszy Kongres Nauk Administracyjnych stwierdzając z jednej strony potrzebę pogłębionej znajomości zasad prawa cywilnego przy rozstrzyganiu spraw z dziedziny praktyki administracyjnej zwraca jednak uwagę na niebezpieczeństwo mogące wynikać z zapoznawania istotnych różnic charakteru norm prawa prywatnego i publicznego.

8. Nawiązując do uchwały o utworzeniu centrum stałych prac nad kwestją uproszczenia administracji (patrz uchwały pod 1 i 2) Pierwszy Kongres Nauk Administracyjnych stwierdza konieczność stałego prowadzenia badań nad systemem pracy biurowej w urzędach administracji publicznej pod kątem widzenia najdalej idących uproszczeń i zasad naukowej organizacji pracy.

Sekcja II.

Administracja samorządowa.

1. Kongres uważa za pożądane jak najszybsze wprowadzenie w życie ustawy samorządowej z uwzględnieniem momentów celowości i racjonalnej organizacji pracy, przy pominięciu momentów politycznych.

2. W następstwie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Kongres uważa że pożądane jest uzupełnienie tego rozporządzenia w tym kierunku, aby:

- a) Związki międzykomunalne były ustawowo uznane za korporacje prawa publicznego,
- b) w interesie dobra publicznego było umożliwione w pewnych przypadkach tworzenie tych związków także wówczas, gdy zgoda zainteresowanych jednostek samorządowych nie daje się osiągnąć.

3. 1° Kongres uznaje, że ustroj stołecznego miasta Warszawy, jako stolicy Rzeczypospolitej powinien być określony przez osobną ustawę państwową. W ustroju tym winne być przeprowadzona zasada decentralizacji samorządu stołecznego przez powołanie w obrębie miasta samorządu dzielnicowego z własnymi organami zgodnie z konstytucją przy zachowaniu koniecznej centralizacji dla spraw ogólnego znaczenia.

2°. Organy państwowej organizacji ogólnej na obszarze stołecznego miasta Warszawy winny być zespolone z organami wykonawczymi samorządu stolicy.

4. Kongres uznaje za konieczne zwolnienie przychodów z wkładów na książeczki oszczędnościowe w komunalnych kasach oszczędności od podatku od kapitału i rent.

5. Kongres postanawia zalecić przyszłemu zjazdowi rozważenie kwestji przedsiębiorstw komunalnych pod względem organizacyjnym, ekonomicznym i prawnym.

Sekcja III.

Administracja skarbowa i gospodarcza.

A.

Wychodząc z założenia, że kodyfikacja prawa budżetowego w Polsce jest zagadnieniem, uznanem za konieczne, staje się rzeczą wskazaną rozpocząć szerszą dyskusję publiczną na temat, czy należy w budżecie utrzymać podział na

wydatki i dochody zwyczajne i nadzwyczajne oraz, czy wskazane jest obok uchwalenia budżetu normalnego odrębne uchwalanie budżetu inwestycyjnego. W związku z tem należy torować drogę dyskusji nad zagadnieniem zrealizowania pełnej komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych, wprowadzenia do budżetów pozycji oprocentowania majątku państwa (zarobkowego i użytkowego), jego amortyzacji tudzież sporządzenie bilansu państwowego.

B.

I.

Trwałość ustawodawstwa skarbowego jest podstawowym postulatem racjonalnej polityki w tej dziedzinie i warunkiem należytego funkcjonowania aparatu podatkowego.

II.

Niekorzystne są tendecje i usiłowania, zmierzające już obecnie, znowu do zupełnej zmiany dzisiejszego systemu podatków lub zmiany w znacznej jego części.

III.

Reforma poszczególnych podatków winna być poprzedzona gruntownymi studjami, a projekty winny być poddane dyskusji publicznej. Pożądane jest wznowienie działalności biura prac przygotowawczych dla ustaw skarbowych.

IV.

W najbliższych latach reforma winna ograniczać się do znowelizowania poszczególnych uciążliwych i w praktyce niekorzystnych postanowień przy odpowiedniemu uwzględnieniu istniejących stosunków faktycznych w dziedzinie gospodarstwa i skarbowości.

V.

Koniecznym jest poddanie rewizji ustroju władz i urzędów skarbowych wszystkich instancji w kierunku ich zespolenia w miarę możliwości (w szczególności także kas skarbowych z urzędami podatkowymi) i uproszczenia toku ich urzędowania przez zastosowanie zasad racjonalnej organizacji całej biurowości oraz ograniczenia zakresu działania dyrekcji monopolów do agend przedsiębiorstw.

VI.

W daleko większej niż dotąd mierze administracja skarbowa winnaby się zająć pouczaniem płatników o przepisach podatkowych drogą prasy, afiszów, darmowych ulotek, popularnych wydawnictw, wreszcie drogą publikowania okólników wyjaśniających. Również więcej niż dotąd dbać należy o kursy dla urzędników, urządzone na dłuższy czas przed wprowadzeniem w życie nowel, o wykłady dla nich, o premjowanie prac w dziedzinie popularnych wydawnictw podatkowych oraz w kwestjach usprawnienia pewnych działów administracji skarbowej.

VII.

W kształceniu urzędników skarbowych konieczne jest położenie nacisku na kierunek ekonomiczny ze szczególnem uwzględnieniem stosunków gospodarczych krajowych.

VIII.

Niezbędnymi warunkami usprawnienia aparatu skarbowego są: uproszczenie i ujednostajnienie norm proceduralnych w poszczególnych ustawach podatkowych, lepsze uposażenie urzędników, taka organizacja pracy, któraby urzędników odciążała — wreszcie wydanie jednolitej ordynacji podatkowej, co stanowi jedno z najpilniejszych zadań naszej skarbowości.

IX.

Pożądane jest przyjęcie za zasadę, że orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego i Sądu Najwyższego w sprawach rozstrzyganych w dziedzinie ustawodawstwa skarbowego, ma moc wiążącą dla władz administracyjno-skarbowych przy rozstrzyganiu spraw analogicznych.

C.

Wobec istniejących kolizji w dziedzinie stosunku administracji skarbowej śląskiej do skarbowej administracji państwowej, byłoby wskazaniem podjąć pracę nad zagadnieniem istoty śląskich władz skarbowych oraz ich stosunku tak do miejscowej administracji politycznej jak i do ogólnej administracji państwowej.

Sekcja IV.**Sądownictwo prawa publicznego.****A.**

I. Pierwszy Polski Kongres Nauk Administracyjnych uznaje za konieczne wydanie jak najrychlejsze ustawy wykonawczej do art. 121 Konstytucji o odpowiedzialności Państwa za szkodę spowodowaną działalnością Jego i jego organów. Postępowanie w tych sprawach winno być przekazane sądom powszechnym.

B.

II. P. P. K. N. A. stwierdza potrzebę jak najrychlejszego wprowadzenia sądownictwa administracyjnego niższych stopni.

III. Organizacja sądownictwa administracyjnego winna być co najwyżej dwu-stopniowa.

IV. Sądy Administracyjne niższych instancyj powinny orzekać in merito.

V. P. P. K. N. A. uważa, że ze względu na charakter sądownictwa administracyjnego, jako konstytucyjnego organu kontroli nad legalnością aktów administracyjnych, udział czynnika obywatelskiego w tem sądownictwie jest niewskazany.

C.

VI. Najwyższy Trybunał Administracyjny nie powinien być ograniczony do charakteru wyłącznie kasacyjnego. Przy obecnie obowiązującym systemie tego sądownictwa należy uzupełnić ustawę o N. T. A. przez upoważnienie Trybunału do orzekania w rzeczy samej w wypadkach, w których zachodzi niezgodność z ustawą a niema potrzeby uzupełnienia postępowania administracyjnego, z wyłączeniem jednak wypadku, gdy skarżący żąda wyraźnie orzeczenia kasacyjnego. Tę samą zasadę należałoby utrzymać i po utworzeniu sądownictwa administracyjnego niższych stopni, jednakże z wyłączeniem wypadków zaskarżenia orzeczenia sądu administracyjnego instancji niższej.

VII. Należy przyznać stronie prawo skargi do sądu administracyjnego w wypadkach braku załatwienia lub odpowiedzi władzy drugiej instancji w przewidzianym ustawowo terminie. Jeżeli jednak chodzi o wydanie przez władze nakazu lub

nałożenia na stronę obowiązku, Najwyższy Trybunał Administracyjny powinien mieć prawo albo traktować milczenie władzy, jako odmowne rozstrzygnięcie, albo zawiesić uchwałą skutki wydanego rozkazu lub nałożonego obowiązku do chwili rozstrzygnięcia sprawy przez instancję odwoławczą.

VIII. Należy uzupełnić ustawę o Najw. Trybunale Administracyjnym przepisem, upoważniającym Trybunał do wyjaśniania na wniosek Prezesa Rady Ministrów przepisów prawnych w dziedzinie postępowania administracyjnego, których stosowanie budzi wątpliwości lub rozbieżności w praktyce.

D.

IX. Wskazane jest rozszerzenie mocy obowiązującej rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym z dnia 22. marca 1928 r. poz. 341 Dz. Ust. na możliwie wszystkie działy administracyjne.

X. Wskazane jest również wprowadzenie obowiązkowo rozprawy ustnej w postępowaniu administracyjnym, conajmniej w sprawach najważniejszych.

E.

XI. Przepisy Konstytucji, traktujące o sądownictwie administracyjnym, winny być umieszczone w rozdziale o władzy sądowej, jednakże P. P. K. N. A. oświadcza się stanowczo przeciw łączeniu sądownictwa administracyjnego z sądownictwem powszechnem a w szczególności Najwyższego Trybunału Administracyjnego z Sądem Najwyższym.

F.

XII. Do orzekania o zgodności ustaw z Konstytucją należy utworzyć Trybunał Konstytucyjny, który na wniosek Rady Ministrów albo z okazji konkretnego wypadku na wniosek Sądu Najwyższego, Najwyższego Trybunału Administracyjnego lub Trybunału Kompetencyjnego, ustalałby nieważność ustawy w całości lub w części.

XIII. Orzeczenie takie winno być natychmiast ogłoszone przez Rząd w Dz. Ustaw.

XIV. Ustawa uznana w ten sposób za nieważną traci moc obowiązującą, stosownie do osnowy orzeczenia, w całości lub części, z dniem ogłoszenia, chyba że orzeczenie samo ustanowi inny termin, nie późniejszy jednak niż jeden rok od

dnia ogłoszenia. Unieważnienie takie nie uchybia prawom nabytym na mocy nieważnej ustawy w okresie czasu jej obowiązywania.

XV. W skład Trybunału Konstytucyjnego powinni wchodzić członkowie, mianowani w jednej trzeciej części, z pełnymi atrybucjami sędziowskimi, przez Prezydenta Rzeczypospolitej oraz delegowani w jednej trzeciej części przez zgromadzenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

XI. Do czasu utworzenia Trybunału Konstytucyjnego czynności jego powierzone być winny Trybunałowi Kompetencyjnemu.

Sekcja V.

I. Sprawy urzędnicze, kształcenie i wyszkolenie funkcjonariuszów.

1. Należy dokonać nowelizacji ustaw regulujących położenie i stosunki służbowe U. P. w kierunku poprawy warunków pracy i ścisłego uzależnienia stanowisk od kwalifikacji zawodowej.

2. Jednym z głównych punktów tej nowelizacji winno być zerwanie z pojęciem stabilizacji dokonywanej przez władzę zwierzchnią po wysłużeniu przez urzędnika pewnej ilości lat. Służba urzędnika winna dzielić się jedynie na dwa okresy:

a) okres służby przygotowawczej (praktyka)

b) następujący zaraz po ukończeniu praktyki okres służby urzędniczej w pełnym znaczeniu, w czasie którego urzędnik nie może być bez zawinienia swego usunięty ze służby państwowej.

3. Zwolnienie urzędnika winno być dopuszczalne zarządzeniem władzy jedynie w razie nieudolności urzędnika stwierdzonej przez trzykrotną złą kwalifikację. Poza tym zwolnienie może nastąpić w wyniku postępowania dyscyplinarnego, w którym to jedynie przypadku dopuszczalne jest uszczerpienie nabytych praw emerytalnych.

4. Należy znieść prawo władzy do przenoszenia w stan nieczynny z wyjątkiem przypadku reorganizacji urzędu, zarządzanej w ustawie lub w rozporządzeniu z mocą ustawy.

5. Przenoszenia urzędników winny być dokonywane jedynie na stanowiska równoznaczne co do kategorii oraz co do grupy i szczebla uposażenia.

6. Należy skasować instytucję t. zw. urzędników prowizorycznych, a natomiast wprowadzić służbę próbną dla funkcjonariuszów, którzy przychodzą do urzędu wprost z innego zawodu, bez przejścia przez służbę przygotowawczą. Służba próbna nie mogłaby trwać dłużej, niż jeden rok i byłaby, w razie przejścia na służbę w pełnym znaczeniu, policzalna do wysługi lat i do wysługi emerytalnej z wszystkimi skutkami prawnymi wstecz.

II. Przygotowanie urzędników.

1. W celu przygotowania kandydatów do służby w administracji publicznej Kongres uważa za rzecz konieczną znaczne pogłębienie i rozszerzenie programu nauk administracyjnych i politycznych na wydziałach prawniczych uniwersytetów polskich, a także częściowo i w innych szkołach wyższych.

2. Kongres stwierdza potrzebę powoływania do życia w jak najszerszym zakresie specjalnych szkół (kursów) zawodowych (akademii nauk administracyjnych itp.), które miałyby za zadanie uzupełnienie wiedzy zawodowej tych początkujących urzędników, którzy do służby w administracji polskiej wstąpili po ukończeniu przepisanych studjów. Szkoły te mogłyby być obecnie użyte także do uzupełnienia wiedzy zawodowej tych urzędników, którzy w okresie organizacji administracji polskiej wstąpili do służby bez uprzedniego ukończenia przepisanych studjów.

1. Przygotowanie prawnicze urzędnika jest normalnie warunkiem jego wartości jako administratora powołanego do interpretowania i stosowania przepisów prawnych.

2. Aby urzędnikowi, mającemu za sobą jedynie uniwersyteckie studia prawnicze, ułatwić zaznajomienie się z bliską z potrzebami życia, należy przeprowadzić go stopniowo przez praktykę we wszystkich instancjach i wytwarzać alternację przebywania urzędnika w wyższych i niższych instancjach.

3. Ażeby zmniejszyć możliwość biurokratycznego załatwiania spraw wedle czystej formalistyki prawniczej, należy popierać dekoncentrację administracji i nadać pewność kariery urzędnika.

4. Należy przez uproszczenie i uporządkowanie ustawodawstwa dążyć do zmniejszenia niebezpieczeństwa zbyt jednostronnego interpretowania przepisów prawnych.

III. Emerytury.

1. Obecny system pokrywania zobowiązań emerytalnych ciążących na Skarbie Państwa, powoduje z jednej strony znaczny wzrost wydatków na emerytury a z drugiej zmniejsza ich pokrycie przez opłaty emerytalne.

2. Należy ustawodawstwo emerytalne poddać rewizji w celu uzgodnienia go z ustawodawstwem z dziedziny ubezpieczeń społecznych; w szczególności należy dążyć do wprowadzenia systemu asekuracyjnego według zasad wzajemności — z zastrzeżeniem należytego uregulowania kwestji praw nabytych w służbie państwowej.

IV. Odpowiedzialność dyscyplinarna publicznych funkcjonariuszów niezawodowych.

1. Uznając wagę działalności publicznych funkcjonariuszów niezawodowych, należy dążyć do poddania tej działalności regułom dyscyplinarnym.

2. Ze względu na odrębność publicznych funkcji niezawodowych — w przypadkach ich przymusowości nie należy funkcjonariuszów niezawodowych poddawać tym samym normom dyscyplinarnym, które obowiązują w stosunku do funkcjonariuszów zawodowych, lecz poddać ich tak w zakresie przepisów materialnych, jak w zakresie organizacji sądownictwa, normom dyscyplinarnym uwzględniającym ową odrębność.

Sekcja VI.

Opieka społeczna.

A.

Jest palącą kwestją zagwarantowania jednolitości jurysdykcji w sprawach ubezpieczeń społecznych przez utworzenie dwuinstancyjnej organizacji sądownictwa ubezpieczeniowego, właściwej dla wszystkich spraw ubezpieczeń społecznych w zakresie wszystkich działów ubezpieczenia społecznego na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

B.

Przy normowaniu jurysdykcji ubezpieczeniowej należy mieć na uwadze konieczność odrębnego unormowania tej jurysdykcji od ogólnego orzecznictwa w sprawach sporno-administracyjnych, a to ze względu na:

a) stan istniejący i wynikające stąd konsekwencje prawne, polityczne i społeczne,

b) właściwość przedmiotu, wymagającego specjalizacji i znajomości stosunków gospodarczych i społecznych dla zapewnienia słusznego i szybkiego rozstrzygnięcia.

Z tych względów winien być uwzględniony zasadniczo udział czynnika obywatelskiego (przedstawicielstwa zainteresowanych pracowników i pracodawców) w organach jurysdykcji ubezpieczeniowej.

II.

Kongres uznaje konieczność powołania w uniwersytetach polskich katedr ustawodawstwa społecznego ze szczególnym uwzględnieniem ubezpieczenia społecznego.

III.

Kongres stwierdza konieczność scalenia i ujednostajnienia ustawodawstwa dotyczącego ubezpieczeń społecznych dla całej Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ze względu na brak robotniczego ubezpieczenia inwalidzkiego w województwach centralnych i południowych i niedostateczność istniejącego w województwach zachodnich.

IV.

A.

Kongres wyraża przekonanie, że zatargi zbiorowe pracy stały się w życiu gospodarczym, społecznym i politycznym — zjawiskiem, które wymaga czynnej ingerencji Państwa w kierunku unormowania stosunków zbiorowych pracy.

B.

Ingerencja ta powinna odbyć się na podstawie przepisów ustawowych w instytucjach kolegialnych z udziałem przedstawicieli zainteresowanych pracodawców i pracowników pod przewodnictwem osób zamianowanych przez Rząd.

C.

Postępowanie w Komisjach Pojednawczo-Rozjemczych powinno zmierzać w pierwszym rzędzie do polubownego zlikwidowania zatargów. W postępowaniu rozjemczym orzeczenie komisji winno posiadać charakter propozycji rozjemczej, nabierającej mocy prawnej bądź przez przyjęcie go przez strony bądź przez nadanie mu mocy obowiązującej.

V.

W wypadkach kiedy środki polubownego załatwienia sprawy zostaną wyczerpane i następuje z konieczności arbitraż przymusowy, pożądanym jest uregulowanie sprawy wykonalności przymusowych orzeczeń arbitrażowych w kierunku uniemożliwienia organizacjom i osobom objętym orzeczeniem arbitrażowym, wyłamania się z pod postanowień tegoż.

Obecnie obowiązujące ustawodawstwo na ziemiach polskich sprawy tej w sposób dostateczny nie reguluje.

VI.

W wypadkach gdy zatarg obejmuje większą ilość pracowników, Komisja Rozjemcza winna przystąpić z urzędu do załatwienia zatargu zbiorowego. W innych wypadkach ingerencja Komisji winna nastąpić na wniosek przynajmniej jednej ze stron.

2. Sprawozdanie z II-go Zjazdu Prawników Polskich w Warszawie

W dn. 29. IX. — 2. X rb. odbył się w Warszawie II Zjazd Prawników Polskich. Otwarcie Zjazdu nastąpiło przez przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego II Zjazdu prawników prof. Dr. Ig. Koschembahr-Łyskowskiego na posiedzeniu inauguracyjnym w Auli Uniwersytetu w dniu 29. IX. Poczem dokonano wyborów przewodniczącego obrad plenarnych, na którego na wniosek Komitetu organizacyjnego powołano prof. K. Lutostańskiego, dziekana wydziału prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Po przemówieniu prof. Lutostańskiego, który podkreślił tradycje dotychczasowych zjazdów — nie zamknięcie się w ciasnych ramach techniczno-formalnych, przeciwnie ogarniających jak najszersze horyzonty. „Prawo operując dwoma elementami; jednostką oraz zbiorowością społeczną, powinno w technicznie najdoskonalszej formie wyrazić, w jakim wzajemnym ustosunkowaniu oba te elementy, znajdują w naszych warunkach możliwość harmonijnego rozwoju, zaspakajającego ich normalny pęd do wyższych form”. Sama technika i wiedza dla osiągnięcia tego celu nie wystarcza — nadto potrzebny jest zdrowy zmysł rzeczywistości i głębokie poczucie obywatelskie. Po przemówieniu p. przewodniczącego nastąpił wybór dalszych członków prezydium, na

których powołano: na zastępców przewodniczącego obrad plenarnych panów: Adolfa Czerwińskiego, Alfonsa Parczewskiego, Cezarego Ponikowskiego, Adolfa Suligowskiego i Fryderyka Zolla; na sekretarza generalnego obrad plenarnych pana Artura Tilla; na zastępcę sekretarza generalnego obrad plenarnych pana Władysława Woltera; na przewodniczących sekcji prawa państwowego panów: Wacława Makowskiego i Antoniego Peretiatkowicza; na przewodniczących sekcji prawa administracyjnego panów: Karola Birgfellnera i Jana Morawskiego; na przewodniczących sekcji prawa karnego panów: Aleksandra Lednickiego i Aleksandra Mogilnickiego; na przewodniczących sekcji prawa prywatnego panów: Henryka Konica i Stanisława Wróblewskiego; na sekretarzy sekcji prawa państwowego panów: Ar. Millera i Macieja Starzewskiego; na sekretarzy sekcji prawa administracyjnego panów; Jerzego Stefana Langroda i Tadeusza Pilcha; na sekretarzy sekcji prawa karnego panów: Ludwika Dworzaka i Mieczysława Siewierskiego; na sekretarzy sekcji prawa prywatnego panów: Stefana Dembińskiego i Stanisława Tyłbora.

Następnie na wniosek komitetu uzupełniono Regulamin Zjazdu¹⁾ w ten sposób, że do pktu 5-go dodano na końcu wyrazy „ani wniosków”, oraz dodano ważny pkt 6. — w brzmieniu „w sekcjach niema głosowania nad tezami referenta”, każdy uczestnik może podać do protokołu swe zdanie odmienne, wraz z krótkim uzasadnieniem, które będzie wydrukowane w pamiętniku Zjazdu. Wreszcie dodano jeszcze pkt. 7: „Na ostatniem zebraniu ogólnem przewodniczący sekcji złożą sprawozdanie z przebiegu obrad sekcyjnych”.

Po przyjęciu powyższych postanowień wygłosił przemówienie p. Minister Sprawiedliwości Car imieniem Rządu Rzplitej. W przemówieniu swoim p. minister położył nacisk na konieczność udziału prawnictwa polskiego w kładzeniu trwałych podwalin porządku prawnego pod dalszy rozwój mocarstwowy Polski. Zakres prac jest wprost olbrzymi. Na pierwszy plan wysuwa się zagadnienie ustroju państwa a w związku z tem potrzeba rewizji naszej obecnej konstytucji. Pozatem kwestja unifikacji ustawodawstwa i stworzenia rodzimego — jak również wytworzenie jednolitego typu

¹⁾ Wydrukowany został i pomieszczony w Informatorze II-go Zjazdu str. 21.

prawnika polskiego, kierującego się przy stosowaniu ustaw jedynie polską racją stanu — oto są ogromne zadania, które rozwiązać powinno obecne pokolenie prawnictwa polskiego. Dowodem, że prawnictwo polskie zdaje sobie sprawę z tej dziejowej roli jest program II Zjazdu prawników, którego krąg zainteresowań obejmuje te wszystkie dziedziny. Pan Minister zapewnił, że Rząd Rzplitej z zainteresowaniem będzie śledził przebieg prac II Zjazdu a rezultaty tej pracy podda rzeczowej i głębokiej analizie. Zakończył swe przemówienie p. Minister audagium z aktu Horodelskiego: „miłość tworzy prawa, rządzi Królestwami, zakłada miasta, prowadzi do dobrego stanu Rzplitej, a kto nią pogardzi, ten wszystko utraci”. Po przemówieniu p. Ministra Sprawiedliwości, witali Zjazd Rektor Uniwersytetu Warszawskiego, prof. T. Brzeski, który zaznaczył w swem przemówieniu znaczenie historyczne Uniwersytetu Warszawskiego, który przechodząc różne koleje od lat przeszło stu dostarczał stolicy i całej dzielnicy wykształconych prawników i był ogniskiem wiedzy prawniczej. Następnie imieniem miasta przemawiał prezydent inż. Z. Słomiński, który nawiązując do zjazdów z czasów zaborczych które były li jedynie przeglądem nauki polskiej, jak i manifestacji nierozzerwalności i jednolitości — pomimo kordonów — prawnego ducha polskiego, podkreślił ciężar zagadnień, jakie ma obecnie do rozwiązania prawnictwo polskie, scalenie prawodawstwa i przystosowanie go do współczesności polskiej. Następnie zabrał głos prof. St. Rappaport imieniem Komisji Kodyfikacyjnej Polskiej, dla której, zdaniem mówcy, kontakt zawiązany z ogółem prawnictwa polskiego, dzięki Zjazdowi stwarza wielką wartość. Na podstawie zaś referatów dotyczących prac komisji Kodyfikacyjnej — uzyska ona sprawdzian oceny jej działalności ze strony szerokich sfer prawnictwa polskiego. W imieniu Zrzeszenia sędziów i prokuratorów R. P. witał Zjazd p. sędzieja N. T. A. J. Morawski, który w swem przemówieniu podkreślił jako zatrważający objaw czasów powojennych, w szerszych warstwach społecznych pewne jakby lekceważenie prawa, któremu przeciwstawia się stojące jakoby poza niem potrzeby życia. Zadaniem więc prawnictwa polskiego jest szeregienie i podnoszenie autorytetu prawa. Pozatem w czasie powojennym powstał cały szereg nowych zupełnie problemów prawnych i społecznych. Do osiągnięcia rozwiązań tych trudnych zagadnień znakomicie się mogą przyczynić Zjazdy prawnicze, bowiem obrady

i dyskusje stanowiąc będą cenny materiał dla prac ustawodawczych. W imieniu Związku Adwokatów polskich powitał Zjazd prezes Naczelnej Rady Adwokackiej, p. H. Konic. Podkreśliwszy wartość zjazdów dla rozwoju myśli prawniczej w Polsce, a również duże ich znaczenie dla duchowego zuniifikowania prawnictwa polskiego, w zakończeniu p. II. Konic, należący do nielicznego już grona tych prawników, którzy byli świadkami narodzin zjazdów prawników polskich, wspominał o I-szym Zjeździe prawników polskich, który się odbył w Krakowie w 1887.

W imieniu Uczestników zagranicznych zabrali głos składając Zjazdowi życzenia pp. H. Berthélemy, członek de l'Institut de France, dziekan Wydziału prawa Uniwersytetu Paryskiego, Albert Milota, Dziekan wydziału prawa Uniwersytetu w Bratisławie, Annibal Teodoresco, profesor Uniwersytetu Bukareszteńskiego i Xavier Janne, profesor uniwersyte- tu w Liège.

Przemówienia te, nacechowane żywą sympatją dla polskiej pracy prawniczej zarówno naukowej, jak ustawodawczej i podkreślające ścisłą więź między tą pracą, a naukowym i ustawodawczym ruchem ogólnie europejskim, spotkały się z gorącymi oklaskami prawników polskich.

Po załatwieniu właściwego porządku dziennego uroczystego otwarcia Zjazdu, Przewodniczący obrad plenarnych udzielił szeregu informacji bieżących i wskazał na „Wiadomości II Zjazdu”, jako na źródło informowania się Uczestników Zjazdu o szczegółach programu.

Praca w sekcjach na zjeździe była b. ożywiona. W sekcji prawa państwowego pp. Kopczyński i Litauer referowali kwestję potrzeby utworzenia w Polsce Rady Stanu. W ożywionej dyskusji brali udział: Teodoresco, Peretiatkiewicz, Parczewski, Wasutyński i Kopczyński. Reasumując przebieg obrad, przewodniczący stwierdził, że wszyscy mówcy uznają konieczność stworzenia Rady Stanu, która jednakże nie powinna mieć charakteru politycznego, ani sądowego. Zadanie jej to opinowanie ustaw pod kątem widzenia prawniczym i techniczno-legislacyjnym. Autorytet jej winny warunkować; skład, organizacja i zakres działania. P. dziekan Berthélemy w niezmiernie ciekawym wywodzie o potrzebie utworzenia Rady Stanu — poddał krytyce funkcjonowanie Francuskiej Rady Stanu, która w praktyce daleka jest od

ideału i spełniania swej roli czynnika fachowego. Po referacie senatora Posnera dotyczącego zagadnienia szczególnego postępowania przy uchwalaniu w ciałach ustawodawczych kodeksów cywilnego i karnego wywiązała się nader żywa dyskusja. Dyskusja ta uwypukliła doniosłość i wagę tego zagadnienia, jak również rozbieżność poglądów w tej sprawie.

W sekcji prawa prywatnego wygłoszono 4 referaty. 3 na temat o prawach mniejszości w spółkach akcyjnych przez pp. Hełczyńskiego, Buczkowskiego i Janne'a i jeden p. Liebeskinda, poświęcony reformie prawa akcyjnego w Niemczech. W dyskusji zabrał głos szereg mówców, z których niektórzy z nich, np. Kuratowski ustosunkowali się krytycznie do poszczególnych przepisów polskiego prawa akcyjnego, twierdząc iż drogą konstruowania praw mniejszościowych w prawie akcyjnym tworzy się li tylko iluzoryczność obrony tejeż mniejszości. Zdaniem p. Merwina skuteczną ochroną mniejszości w spółce akcyjnej może dać rozpatrywanie tego problemu na szerokim tle ochrony gospodarczo słabszego przeciw gospodarczo silniejszemu, — w szczególności w ramach prawa kartelowego. P. Wozdecki wyraził postulat uzupełnienia prawa akcyjnego postanowieniem, że tantjema zarządu nie może przewyższać 10% wypłaconej dywidendy. Podobne postanowienie zawierał odnośny projekt Komisji Kodyfikacyjnej.

W sekcji prawa administracyjnego zajmowano się sprawą „udziału czynnika obywatelskiego w administracji” (prof. Wasiutyński i Windakiewicz) oraz sprawą rozbudowy sądownictwa administracyjnego (pp. Waśkowski i Hilarowicz). W dyskusji w sprawie udziału czynnika obywatelskiego w administracji ogólnie wykazywano na potrzebę różniczkowania terenów w zależności od poziomu kultury, od tego uzależniając udział czynnika obywatelskiego w administracji, dążąc zasadniczo do idealnej równowagi czynników obywatelskiego i rządowego. W sprawie rozbudowy sądownictwa administracyjnego dyskusja wykazała dużą rozbieżność poglądów.

W sekcji prawa karnego po wygłoszeniu referatu p. Jamontta na temat „Zakres zbierania dowodów w II instancji” wywiązała się nader ożywiona dyskusja w której zaznaczano powszechnie, że postanowienie K. P. K. o postępowaniu odwoławczem w skutkach swych prowadzić muszą do powiększenia liczby sędziów instancji odwoławczych. Refe-

rat prof. Glasera na temat „Zagadnienie spędzenia płodu w ustawodawstwie nowoczesnem” oraz koreferat p. Wł. Sokalskiego spowodował dużą dyskusję, w której większość wypowiedziała się za uchynieniem karygodności spędzenia płodu.

Na plenum p. M. Berthélemy wygłosił swój referat na temat „O najnowszych zagadnieniach ustawodawstwa”. Referat powyższy, dotyczący celów prawa administracyjnego wzbudził ogromne zainteresowanie ze względu na treść i świetną formę.

Referat St. Capitant'a: „O najnowszych zagadnieniach ustawodawstwa” oraz p. Peritcha: „Porównanie wysiłków ujednostajnienia prawa w Polsce i Jugosławiji” w zastępstwie autorów odczytał i streścił po polsku p. prof. Koschembahr-Łyskowski. Stosownie do zapowiedzi p. J. Glass wygłosił swój referat na temat „O zagadnieniach przyszłej ustawy notarialnej”.

Na zebraniu ogólnem, poświęconem uroczystemu zamknięciu Zjazdu, złożyli sprawozdania z obrad sekcyjnych Współprzewodniczący Sekcyj, pp. W. Makowski — z Sekcji prawa administracyjnego, H. Konic — z Sekcji prawa prywatnego, A. Mogilnicki i A. Lednicki — z Sekcji prawa karnego. Wszyscy wymienieni Współprzewodniczący Sekcyj dali obraz przebiegu obrad z zaznaczeniem ich istotnej treści, zarówno w stosunku co do referatów, jakie były tych obrad przedmiotem, jak i co do ustosunkowania się do każdego z referatów mówców poszczególnych i argumentów, które na uzasadnienie swych poglądów przytoczyli.

Przewodniczący stwierdzili, że dyskusja była ożywiona i niekiedy wykazywała nader pouczającą odmienną poglądów, przyczem w Sekcji prawa państwowego większość opinij wypowiedziała się za utworzeniem Rady Stanu; w Sekcji prawa prywatnego za utrzymaniem zasady ochrony praw mniejszości w spółkach akcyjnych; w Sekcji prawa karnego obroniono bardzo poważnie zwalczaną zasadę apelacji w kodeksie postępowania karnego, w dyskusji zaś nad referatem i koreferatem o spędzeniu płodu wypowiedziano się przeważnie za bezkarnością tego czynu z modyfikacjami jego karalności w okresie przejściowym w szczególnie określonych przypadkach. Teksty tych sprawozdań ogłoszone będą w Pamiętniku Zjazdu.

Po ukończeniu sprawozdań Współprzewodniczących Sekcji, Przewodniczący obrad plenarnych udzielił głosu zagranicznym uczestnikom Zjazdu, pp. Berthélemy, Janne, Légal i Rauscher, którzy w bardzo serdecznych wyrazach złożyli podziękowanie kolegom polskim za zaproszenie na Zjazd, przy czym prof. Rauscher, przemawiający po polsku, wyraził nadzieję ujrzenia prawników polskich na III-im Zjeździe prawników czeskosłowackich w Bratislavie, w październiku 1930 r.

Przemówienia pożegnalne wygłosili: Przewodniczący obrad plenarnych K. Lutostański, Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Zjazdu I. Koschembahr-Łyskowski i Przewodniczący Wydziału Wykonawczego Zjazdu E. St. Rapport.

Zamykając Zjazd i życząc zarówno Kolegom Polskim, jak i Uczestnikom Zagranicznym spotkania się na następnym III-im Zjeździe, Przewodniczący obrad plenarnych zaznaczył że zgodnie z powziętą przez Stałą Delegację Zrzeszeń i Instytucyj Prawniczych łącznie z Podkomitetem Krakowskim Współpracy Zjazdu decyzją, Zjazd następny odbędzie się w Krakowie w r. 1934.

W czasie zjazdu odbyła się uroczystość nadania doktoratów honorowych siedmiu wybitnym prawnikom zagranicznym, wśród których znajdowali się dwaj uczestnicy zjazdu p. dziekan H. Berthélemy i prof. H. Capitant. Ostatniego dnia część prezydium oraz goście zagraniczni byli na audjencji u pana Prezydenta Rzplitej, któremu przedstawiono w streszczeniu przebieg i wyniki zjazdu.

Z okazji Zjazdu odbył się raut, wydany przez miasto w Ratuszu warszawskim, oraz raut u p. Ministra Sprawiedliwości Cara. Bankiet składkowy uczestników Zjazdu odbył się w hotelu Bristol. Ponadto specjalny komitet pań zorganizował przyjęcie dla pań przybyłych na Zjazd. Zaznaczyć należy, że wydawane w czasie Zjazdu „Wiadomości II Zjazdu Prawników Polskich” okazały się doskonałą inowacją na naszych Zjazdach Prawników. Całą zasługę tego należy przypisać Wydziałowi wykonawczemu z prof. Rappaportem na czele.

3. Druga Międzynarodowa Konferencja Prawa Prywatnego Lotniczego

W dniach 4—12 października obradowała w Warszawie II Międzynarodowa Konferencja Prawa Prywatnego Lotniczego, zwołana na zaproszenie rządu polskiego, celem ostatecznego przedyskutowania i przyjęcia projektu konwencji o dokumentach przewozowych lotniczych i o odpowiedzialności przewoźącego przy międzynarodowych przewozach powietrzem.

Projekt powyższy opracowany został przez t. z. Międzynarodowy Komitet Techniczny Ekspertów Prawa Prywatnego Lotniczego, powołany do życia przez I. Międzynarodową Konferencję Prawa Prywatnego Lotniczego z r. 1925, która odbyła się w Paryżu. Na Konferencji Paryskiej delegacji rządu polskiego zaprosili Konferencję następną do Polski.

Prace Komitetu Ekspertów rozpoczęte w r. 1926, są w pełnym biegu i dotyczą szeregu zagadnień prawa prywatnego lotniczego; za pierwszą i najpilniejszą sprawę uznano zagadnienia dokumentów przewozowych i odpowiedzialności które postanowiono traktować łącznie. Opracowania projektu podjął się delegat belgijski, p. de Vos, którego praca po szeregu obrad komisyjnych została wreszcie w maju r. 1928, na sesji plenarnej Komitetu Ekspertów w Madrycie przyjęta i stosownie do Regulaminu Komitetu przekazana rządowi francuskiemu dla poddania projektu aprobacie Konferencji rządów (dyplomatycznej). Ponieważ I. Konferencja Paryska z r. 1925 przyjęła wniosek polski o zebraniu się Konferencji następnej w Polsce, rząd polski w porozumieniu z rządem francuskim zwołał na d. 4 października 1929 wspomnianą Konferencję do Warszawy.

W Konferencji wzięło udział 32 Państwa: Niemcy, Austria, Belgja, Brazylja, Bułgarja, Chiny, Danja, Egipt, Hiszpanja, Estonja, Finlandja, Francja, Wielka Brytanja, Australja, Afryka Południowa, Grecja, Węgry, Włochy, Japonja, Łotwa, Luksemburg, Meksyk, Norwegia, Holandia, Polska, Rumunia, Szwecja, Szwajcarja, Czechosłowacja, Związek Socjalistycznych Republik Rad, Venezuela, Jugosłowja. Poza tem w charakterze obserwatorów, uczestniczyli w Konferencji delegaci Stanów Zjednoczonych Ameryki, Ligi Narodów oraz Międzynarodowej Komisji Żeglugi Powietrznej (Konwencja z 13 października 1919).

Wynikiem prac Konferencji Warszawskiej jest, przyjęta w dniu 12 października, Konwencja dotycząca ujednostajnienia niektórych zasad odnoszących się do międzynarodowego przewozu powietrzem (nowy tytuł). Konwencja dotyczy obu, traktowanych łącznie przez Komitet Ekspertów kwestyj, t. j. dokumentów przewozowych (bilet, kwit bagażowy, list przewozowy) i odpowiedzialności. Ta ostatnia kwestja uregulowana jest, oczywiście, tylko o tyle, o ile chodzi o stosunki wypływające z umowy o przewóz, i nie rozpatruje zagadnień odpowiedzialności w stosunku do osób trzecich na powierzchni.

Rozwój międzynarodowej komunikacji lotniczej wskazywał już od dłuższego czasu na potrzebę wypracowania i wprowadzenia w życie przepisów przewozowych międzynarodowych, na podobieństwo tych, które rządzą przewozami na drogach żelaznych. Należy się przeto spodziewać, że pierwsze dzieło Komitetu Ekspertów, aprobowane w Warszawie, odda rzetelną usługę sprawie komunikacji lotniczej i zachęci do dalszych prac nad rozwojem międzynarodowego prawa lotniczego.

Konwencję Warszawską podpisało zaraz w dniu zakończenia Konferencji, t. j. w dacie 12 października 1929, trzynaście Państw, mianowicie: Niemcy, Austria, Brazylja, Danja, Francja, Wielka Brytania, Australja, Południowa Afryka, Włochy, Luksemburg, Polska, Szwajcarja, Jugosławja. — Inne Państwa uczestniczące w Konferencji Warszawskiej, mają możność podpisania Konwencji do dnia 31 stycznia r. 1930, po tej dacie zgłoszenie się do udziału w Konwencji odbywać się jeszcze może zawsze w drodze przystąpienia (adhezji), jako że Konwencja ma formę t. z. konwencji otwartej. — Konwencja wchodzi w życie na 90 dzień po ratyfikacji jej przez 5 Państw (pomiędzy temi Państwami).

Obrady Konferencji toczyły się pod przewodnictwem pierwszego delegata Polski, p. Karola Lutostańskiego, dziekana Wydziału Prawnego Uniwersytetu Warszawskiego. W pracach Konferencji uczestniczyli pozatem ze strony polskiej, bądź w charakterze delegatów, bądź ekspertów, pp. wiceminister Czapski, Babiński, Makowski, Filipowicz, Łebiński, Łaciński, Pierzchała, Piątkowski, Marchwiński.

L. Babiński (Warszawa)

4. II-gi Międzynarodowy Kongres Prawa Karnego

Dopiero co ukończony w Bukareszcie II. Międzynarodowy Kongres Prawa Karnego odbył się według programu przy współdziałaniu najwybitniejszych przedstawicieli grup narodowych łacińsko-słowiańskich, w Międzynarodowym Zrzeszeniu Prawa Karnego dotychczas reprezentowanych, a ponadto poszczególnych przedstawicieli krajów germańskich, skandynawskich i pozaeuropejskich (Holandia, Szwecja, Egipt i Chiny), a zwłaszcza przedstawicieli Sekretarjatu Ligi Narodów w osobach p. Buerdo, Kierownika Wydziału Prawnego Sekretarjatu Ligi (b. premier urugwajski) oraz p. dr. Barandona, Członka tego Wydziału. Ogółem reprezentowanych było 20 państw, przez oficjalnych delegatów (m. in. Łotwa i Bułgaria przez odpowiednich Ministrów Sprawiedliwości). P. Dyrektor Buerdo, łącznie z niżej podpisanym W. Prezesem Międzynarodowego Zrzeszenia Prawa Karnego oraz p. senatorem Garofalo (Włochy) i prof. Teodoresco (Rumunja), należał do składu Prezydium Zjazdu i przewodniczył podczas dyskusji nad najważniejszym z rozważanych zagadnień „o odpowiedzialność karnej osób prawnych”.

Uchwała w tym względzie stanowi najdonioślejszy z wyników teoretycznych Kongresu, a w skutkach swych stanowi dalszy etap rozbudowania odpowiedzialności karnej państw i odpowiednich instytucji sądowych w łonie Ligi Narodów (Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości Karzącej), nad czym Międzynarodowe Zrzeszenie Prawa Karnego pracuje już od czasu swego pierwszego Kongresu w Brukseli w r. 1926.

Wyżej wskazani przedstawiciele Ligi Narodów na Kongresie Bukareszteńskim ujawnili szczególne zainteresowanie pracami Zjazdu, zwłaszcza w sprawach sądownictwa karnego międzynarodowego oraz unifikacji ustawodawstwa karnego w poszczególnych państwach, unifikacji popieranej głównie przez grupy polską i rumuńską Międzynarodowego Zrzeszenia. Ponadto zainteresowali się wnioskiem polskim przyjętym przez Biuro Międzynarodowej Unifikacji Prawa Karnego na posiedzeniu tegoż Biura, odbytem w przeddzień Kongresu dn. 5. X. 29 w Bukareszcie, a dotyczącym propagandy wojny napastniczej jako *delictum iuris gentium*. Rzeczoną wniosek zostanie wprowadzony na porządek dzienny najbliż-

szej III. Konferencji Unifikacji Prawa Karnego, którą, zgodnie z propozycją uczynioną przez Rząd Hiszpański, wyznaczono na okres Świąt Wielkanocnych 1930 r. w Madrycie.

W związku z odbytym Kongresem i wysłaniami na rzeczony Kongres zaproszeniami, rozpoczęły się z inicjatywy grupy rumuńskiej, popartej w tym względzie przez grupy belgijską i polską, poufne rokowania z grupami germańskimi i skandynawskimi b. przedwojennej „Unji” Międzynarodowego Prawa Karnego — co do warunków przystąpienia ich do obecnego „Zrzeszenia” i zakończenia w ten sposób obecnej dwoistości organizacyjnej na polu międzynarodowej nauki prawa karnego. We wszystkich tych obradach i pracach grupy polska i rumuńska, ze względu na swą dotychczasową aktywność i odbycie na terenie swych państw Kongresu i Konferencji (Warszawa 1927), utrzymały dotychczasowe swe wpływy i znaczenie w „Zrzeszeniu” na równi z grupami francuską, belgijską i włoską. Ważnym jest zatem utrzymanie tych wpływów i nadal przez intensywny udział w dalszych Kongresach i Konferencjach w nowym okresie — spodziewanego udziału w „Zrzeszeniu” b. aktywnych grup germańskich i skandynawskich. Wreszcie II. Kongres Międzynarodowego Prawa Karnego stanowi również nowy typ szczególnego zacieśnienia się stosunków prawniczych polsko-rumuńskich, zainicjowanych przez niżej podpisanego w r. 1924, przez utworzenie obecnie na wniosek delegata rządu polskiego Komisji Mieszanej obu Towarzystw Prawa Karnego, której Prezydium znajdować się będzie w Warszawie (Rappaport), a Sekretariat w Bukareszcie (Radulesco).

Komisja ta będzie miała na celu przede wszystkim dążenia do możliwego uzgodnienia nowego ustawodawstwa karnego, polskiego i rumuńskiego, oraz możliwego uzgodnienia wniosków na terenie Międzynarodowego Zrzeszenia Prawa Karnego i Międzynarodowego Biura Unifikacji Prawa Karnego.

Analogiczne Komisje Mieszane zamierzono zorganizować w porozumieniu z grupami narodowymi Międzynarodowego Zrzeszenia Prawa Karnego jugosłowiańską, czesko-słowacką, a w przyszłości z mającymi się utworzyć grupami łotewską i estońską.

E. Stan. Rappaport (Warszawa)

5. Société des Nations

Institut International de Coopération Intellectuelle Projet d'édition d'un lexique de termes se rapportant aux sciences politiques.

L'Institut international de coopération intellectuelle s'est efforcé, dès sa fondation, d'établir une coopération entre les institutions pour l'étude scientifique des relations internationales. En mars 1928 a eu lieu à Berlin, à la „Deutsche Hochschule für Politik", la première conférence des représentants de ces institutions, convoquée par notre Institut. Au cours de la deuxième conférence, tenue en mars 1929 à Londres, au „Royal Institute of International Affairs" il a été résolu d'entreprendre la rédaction d'un „vocabulaire des termes politiques". Cette résolution a pour origine un mémoire soumis à la conférence par M. Haas, professeur à la „Deutsche Hochschule für Politik".

Nous avons été chargés par nos collègues de la Conférence des institutions pour l'étude scientifique des relations internationales, qui s'est tenue récemment à Londres, d'attirer l'attention des milieux scientifiques sur un projet qui y fut discuté. Nous nous permettons donc de vous demander de bien vouloir accueillir une brève communication à ce sujet dans vos pages.

Le Dr. Wilhelm Haas, de la „Deutsche Hochschule für Politik" de Berlin, avait proposé à la Conférence d'éditer un manuel ou lexique de termes se rapportant aux sciences politiques.

Dans sa communication, le Dr. Haas attirait l'attention sur la confusion et l'équivoque qui résultent constamment de l'emploi inadéquat ou de l'intelligence imparfaite du vocabulaire des sciences politiques. Les difficultés qui se présentent en l'espèce peuvent être comprises sous l'une des deux catégories suivantes:

Il existe tout d'abord des concepts dont le sens diffère légèrement dans les diverses langues: toute traduction littérale de ces termes doit nécessairement nous induire en erreur. Il y a d'autre part, des concepts d'un usage courant, qui sont propres à un pays et qui, pour cette raison, ne peuvent être traduits avec toute l'exactitude requise.

Dans la première catégorie, nous pouvons mentionner, par exemple: Droit (Loi), Law, Recht, Diritto; Dommage (dommages et intérêts), Damages, Schaden, Danno; Contrôle, Control, Kontrolle, Controlle; Nation, Nazione; Etat, State, Staat, Stato; Liberté, Liberty, Freiheit, Libertà; Charte, Charter, Satzung, Statuto.

Dans la seconde catégorie: Rapporteur, Trustee, Contentieux, Ordonnance, Reich, Dominion, Landschaft, Commonwealth, Covnant, Stände, Ständisch, Fascio, Podestà, Ente, Volkstum.

Il n'entre pas dans nos intentions d'éditer un ouvrage de l'envergure et de la portée d'un dictionnaire scientifique. Nous voudrions simplement créer un instrument de travail ou l'on pût trouver des définitions concises, répondant aux besoins de cette catégorie, qui va sans cesse augmentant, d'hommes qui s'occupent des questions d'intérêt général dans le domaine international.

Ce travail ne devra cependant pas se limiter aux termes du droit public et de la science politique, cette dernière étant prise dans son acception restreinte; il n'y a aucune raison qui autorise à exclure de cet ouvrage les termes se rapportant au domaine économique et social et même à la géographie, pourvu qu'ils entrent dans l'une des deux catégories mentionnées plus haut.

Ceux d'entre vos lecteurs qui auraient quelques suggestions à nous faire — qu'elles aient trait à l'ouvrage lui-même ou aux moyens d'information, aux méthodes selon lesquelles seront établies les définitions ou à certains termes en particulier — sont priés de les faire parvenir à la section des relations universitaires de l'Institut international de coopération intellectuelle, 2 rue de Montpensier, Paris, I-er, avant le 1-er Octobre 1929.

Louis Eisenmann

Professeur à l'Université de Paris,

Wilhelm Hass

Professeur à la „Technische Hochschule" et à la „Deutsche Hochschule für Politik", Berlin.

Paul Mantoux

Directeur de l'Institut universitaire de hautes études internationales, Genève.

Alfred Zimmern

Sous-directeur de l'Institut international de Coopération intellectuelle, Directeur du Bureau d'études internationales de Genève.

6. Fundusz wydawniczy „Ruchu”

Na fundusz „Ruchu” złożyli:

Bank Gospodarstwa Krajowego	1000 zł
Wydział powiatowy w Krotoszynie	300 „
Wydział powiatowy w Poznaniu	300 „
Centrala Rolników	200 „
Wielkopolska Izba Rolnicza	200 „
Wydział powiatowy w Działdowie	150 „
Wydział powiatowy w Lublińcu	100 „
Wydział powiatowy w Chojnicach	50 „
Adw. Kozielski w Sosnowcu	50 „

Następującym instytucjom : Bankowi Cukrownictwa, Bankowi Krajowemu Pożyczkowemu, Bankowi Kwilecki Potocki i Ska, Bankowi Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, Bankowi Ziemian, Bankowi Zw. Sp. Zarob., Komunalnemu Bankowi Kredytowemu, T-wu „Akwawit”, T-wu „H. Cegielski”, T-wu „Herzfeld & Victorius”, T-wu Dr. May, Zw. Przemysłu Cukrowniczego, które stale od kilku lat przez przejęcie na siebie gwarancji pokrycia kosztów druku 1-go arkusza, wydatnie wspierają naszą placówkę naukową, przyczyniając się w ten sposób do rozwoju nauki polskiej, składa Redakcja imieniem wydawnictwa serdeczne podziękowanie. Zwracamy się do wszystkich przyjaciół naszego pisma z usilną prośbą o poparcie zarówno przez pozyskiwanie nowych prenumeratorów jak również przez zasilanie funduszu wydawniczego. Wszelkie kwoty, składane na fundusz wydawniczy „Ruchu” (P. K. O. 201.346) będą na tem miejscu ogłaszane.